

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

1. א. תרומה עולה באחד ומאה
2. ב. והלכתא אידי ואידי בשיתין וכן כל איסורין שבתורה
- ג. עובד כוכבים שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אם היה בחזקת המשתמר מותר ... המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו בקפנדריא נכנס למדינה ורחץ מותר ... המניח עובד כוכבים בחנות אף על פי שיצא ונכנס מותר ואם הודיעו שהוא מפליג ... כדי שיפתח את החבית ויגוף ותיגוב
- ד. היה אוכל עמו על השולחן ... והניחו ויצא מה שעל השולחן אסור שעל הדולבקי מותר ואם אמר לו הוי מוזג ושותה אף שעל הדולבקי אסור חביות פתוחות אסורות סתומות מותרות כדי שיפתח ויגוף ותיגוב
- ה. הרי שהיו חמריו ופועליו טעונין טהרות אפילו הפליג מהן יותר ממיל טהרותיו טהורות ואם אמר להן לכו ואני בא אחריכם כיון שנתעלמה עינו מהם טהרותיו טמאות
- ו. מחלוקת בשל סיד אבל בשל טיט דברי הכל כדי שיפתח ויגוף ותיגוב
- ז. זונה עובדת כוכבים וישראל מסובין אצלה חמרא שרי נהי דתקיף להו יצרא דעבירה

דף סט.

א. תרומה עולה באחד ומאה

מן התורה דין תרומה¹ כדין שאר איסורים, שאם נתערב תרומה בין טהורה בין טמאה מין במינו בטל ברוב², ובשאינו מינו אוסר בנותן טעם, אבל

¹ דרך אמונה הלכות תרומות פרק יג ס"ק ב

² ותרומה לא מקרי דבר שיש לו מתירין מפני שיכול לישאל עלי' כיון שאין מצוה לישאל עליה כמ"ש בנדרים ג"ט א'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

חכמים החמירו³ שהתרומה עולה באחד ומאה⁴, בין התערב בלה ובין נתערב ביבש, אחד תרומה⁵ טהורה ואחד תרומה טמאה, ובין שנתערב אצל הכהן ובין אצל ישראל, לעולם אין בטל אלא באחד ומאה⁶, ובין שחזרה ונפלה למקום שהורמה ממנו ובין שחזרה ונפלה למקום אחר.

כיצד סאה תרומה או תרומת מעשר, שנפלה למאה סאה של חולין ונתערב הכל מפריש מן הכל סאה אחת ונותנה לכהן והשאר מותר לזרים.

בד"א⁷ כשנתערב מין במינו, אבל מין בשאינו מינו בנותן טעם אם יש בכל טעם תרומה נעשה הכל מדומע וימכר לכהנים חוץ מדמי תרומה שבו, ואם טעם הכל טעם חולין הכל מותר לזרים.

ב. והלכתא אידי ואידי בשיתין וכן כל איסורין שבתורה

כל דבר⁸ איסור שנתערב בהיתר ונותן בו טעם, הרי אוסר גם את ההיתר עד שיתבטל טעמו בתוכו, וכיצד הוא הביטול, יתבאר במסכת חולין (דף צז.) בעזה"ת שנתנו בו חז"ל ג' חילוקים,

האחד בטעמא – כלומר שיטעמנו ישראל כשנתערב היתר בהיתר לודאות אם אין בו טעם⁹.

³ והסמיכו שיעור מאה ואחד על הא דכתיב גבי תרומת מעשר את מקדשו ממנו ודרשו דבר שאתה מרים ממנו אם חזר ונפל לתוכו מקדשו וכמה הוא תרומ"ע אחד ממאה אלמא שאם נפל א' ממאה לתוך צ"ט אוסרו אבל לתוך מאה בטל.

⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק יג הלכה א

⁵ דרך אמונה שם א

⁶ בט"ז יו"ד סי' שכ"ג סק"א בשם רש"י בחולין צ"ט א' וכ"ד הר"ש והרא"ש ערלה פ"ב מ"ז שגם אם סילק את התרומה ונשאר רק טעמה כגון שנתבשלה עם החולין אפ"ה צריך במין במינו מאה נגד התרומה והרשב"א בחולין צ"ז ב' מביא דעת התו' וחולק עליהן ומובא בחזו"א ערלה סי' ח' סק"ו ועי' רשב"א שם שגם דעת הרמב"ן נראה דלא כתו' אלא שצריך ק"א.

⁷ רמב"ם שם הלכה ב

⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד צח א

⁹ כגון תרומה בחולין שהיא אסורה לישראל, והוא מין בשאינו מינו שנוכל לעמוד על טעמו יטעמנו כהן, אם אין בו טעם תרומה מותר כיון שנתבטל טעם תרומה שבו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

הב' בקפילא – איסור שהתערב בהיתר¹⁰ יטעמנו קפילא גוי¹¹, אם אומר שאין בו טעם מותר, או שאומר שיש בו טעם אלא שהוא טעם פגום מותר, והוא שלא יהא סופו להשביח.

הג' בששים – אם אין כאן מי שיטעם או שהוא מין במינו שאי אפשר לעמוד עליו בטעמו¹², אז אם ההיתר הוא ששים כנגד האיסור שנתערב בו מותר, שודאי לא נרגש בו טעם האיסור שכל האיסורים בתורה בטילין טעמם בששים.

ועכשיו אין נוהגין לסמוך אטעימת גוי¹³, וי"א¹⁴ שאף על טעימת ישראל אין סומכים, רק משערין בכל איסורים בששים בין במינו בין במין בשאינו מינו.

¹⁰ אם העירוב הוא דבר אסור כגון חלב שנתערבה בבשר

¹¹ , והוא שלא ידע הגוי שסומכין עליו אלא שהוא מסיח כן לפי תומו, שאם ידע הגוי שסומכין עליו אסור דשמא כונתו להכשיל בו את ישראל, ואף על פי שסופו לעמוד עליו ומילתא דעבידא לגלויי הוא, חוששין דלא מירתת גוי שיכול לומר הגוי לא טעמתיו. במה דברים אמורים בסתם גוי, אבל גוי אומן אפילו יודע שסומכין עליו נאמן שאינו מפסיד חזקתו. ש"ך שם ב

¹² וכבר התבאר לעיל דף סז וסח שזהו מדרכנן שלא חלקו חכמים בשיעורים כדי שלא יבואו למעות, וגזרו במינו מפני שאינו מינו כדי להשוות המדות שיהיו כל האיסורין שוין בששים כדי שלא יבואו למעות ושלא יבואו לבשל. אבל מן התורה יש בהן חילוק מין במינו מן התורה בטל ברוב. אבל מין בשאינו מינו אינו בטל ברוב מן התורה, דהא אנמרין הלכה למשה מסיני דאפילו אם יש כזית בכדי אכילת פרס דלוקין עליו, רצה לומר שאם יש מן האיסור כזית תבשיל שיש בו שיעור אכילת פרס שהוא ד' ביצים, האוכל אותו תבשיל עם האיסור לוקה עליו, אף על פי שאין הכזית איסור נאכל בבת אחת, כיון דאינו שווה באכילתו משהתחיל לאוכלו עד שנמרו אלא כדי אכילת פרס מצטרפת אכילתו ולוקה, וזהו נקרא טעמו וממשו של איסור ואם אין בו כזית בכדי אכילת פרס אין לוקין עליו, (מלבד לשיטת ר"ת כמו שהתבאר). דלא הוי ממשו של איסור אלא טעמו של איסור מיקרי, ואסור כל זמן שנותן טעם אפילו מן התורה.

¹³ רמ"א שם וכן בש"ך ה שחלק על הלבוש דלהלן להדיא וכ"כ סימן צ"ו ס"ק ה' וכן דעת המנח"י (כלל ס"א ס"ק ג') והחב"א (כלל מ"ט סעיף א') וכ"כ הפר"ח צח ה' ונפקא מינה נמי לענין נדרים וכדלקמן סימן (רי"ז) ורמז סעיף ט), וכן לענין טעימת בשר או חלב וכדלעיל סימן צ"ו [סעיף א] ואף ישראל שאינו אומן סמכין, וכן כתבו הב"ח [עמוד רמה ד"ה כתב] והשי"ך [ס"ק ה] וכן עיקר, ולאפוקי מהעמרת זהב [לבוש סעיף א] שכתב דלא סמכין אף אטעימת ישראל ולא נהירא" וכ"כ הכרתי ה ופמ"ג ה

¹⁴ לבוש שם, וכן ביד יהודה הקצ' ז וז"ל והעיקר דאין לסמוך כלל על טעימה עכשיו משום שהוא דבר התלוי בבקיאות ואנן השתא לא בקיאין בזה וע' בארוך [ס"ק ה]. ומצוין כאן אגור ומהר"ם פדווא ושאר אחרונים, וכבר כתבתי [קצר ס"ק ג] דכן נמצא בנדולי הקדמונים נ"ע. ובהו"ד ביאורים [ס"ק ב] חילק דכשגוף האיסור מעורב לא סמכין אפילו אטעימת ישראל, ואפילו במקום דליכא רק טעם בלחוד נראה דלא מהני טעימת ישראל. ומשום הכי בשני איסורים ששוין בשמן, אף שאין שוין בטעמן אין מבטלין זה את זה, ובעינין ששים נגד שניהן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

והא דאמרינן כשיש בה ששים שבטל ומותר היינו בסתמא, שבסתמא אמרינן שאין אנו מרגישינן בו טעם האיסור כשיש בו ששים, דהכי קים לן ברוב מיני מאכל שאינן נותנין טעם יותר מזה, אבל אם טעמו ומרגיש בה טעם מן האיסור אפילו יש בה מאה בהיתר או יותר, אסור עד שיתבטל טעמו, דכל זמן שנותן טעם לא בטיל.

ולפיכך אם נפל¹⁵ עכבר או שריץ אחר בשכר או בחומץ בצונן והסירו שלם אם לא שהה בתוכו מעת לעת¹⁶ מותר דצונן לא פליט ולא בלע.

אבל אם היה רותח או אפילו צונן ושהה בתוכו מעת לעת אסור, דשהיית מעת לעת הוי כבוש וכבוש הוא כמבושל, הלכך בין שהסירו שלם בין שנחתך לחתיכות דקות ויכול לסננו במסננת של בגד שנקביו דקים בענין שלא ישאר בתוכו כלום, בין שנימוח בתוכו לגמרי ונעשה כולו משקה ולא נשתייר ממנו שום ממשות אפילו בכעדרשה, הרי הוא כשאר איסורין שנותר ע"י שיהא בהיתר ששים כנגדו.

ואם נתחתך לחתיכות דקות והוא בעניין שאינו יכול לסננו כגון שנתערב השכר או החומץ במאכל עב¹⁷ הכל אסור ואין שם ביטול, דחיישינן שמא יפגע בממשו של איסור ולא ירגיש, וממשו בעין אסור בכל שהוא מן התורה.

¹⁵ שו"ע ונו"כ קד א

¹⁶ עש"ך. הראה לסימן ק"ה אות ב' ושם הקשה דברי המחבר אהרדי דכאן משמע בחומץ בעינן מעת לעת. ובספר בית ישראל תירץ דכבוש בציר או בחומץ להרתיה הוה דרבנן וספק לקולא, משא"כ לקמן באיסור תורה וודאי אף בכדי שיתחיל להרתיה אסור דרבנן והוא הדין בוודאי איסור דרבנן. והבית לחם יהודה אות ב' כתב כדי שירתיה הוה ספק ובספק דהכא הוה ספק ספיקא, ולקמן סימן ק"ה [מש"ז סק"א] אבאר אי כדי שיתחיל להרתיה הוה דבר תורה או דרבנן. שפ"ד שם

¹⁷ עיין באר הגולה וז"ל אני בענ"ד ראיתי שכתב שם ודוקא במשקה לפי שאפשר לסננו הוה ליה כדבר שיש לו מתירין אבל אם נאכד במאכל עב שאינו מכירו אפי' כזית מהח' שרצים בטל שפיר אחרי שאינו שלם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

וי"א¹⁸ שדוקא בשרץ יש לחוש אם נשאר שם שלא יוכל להוציא, אבל בשאר איסורין אין לחוש. וי"א¹⁹ שאין לחלק בין שרץ לשאר האיסורים²⁰.

ג. עובד כוכבים שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אם היה בחזקת המשתמר מותר ... המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו בקפנדריא נכנס למדינה ורחץ מותר ... המניח עובד כוכבים בחנות אף על פי שיצא ונכנס מותר ואם הודיעו שהוא מפליג ... כדי שיפתח את החבית ויגוף ותיגוב

¹⁸ רמ"א שם ובד"מ כתב הטעם שמא ישאר ממנו כעדשה שהוא שיעור טומאתו הואיל ותחילת ברייתו הוה כעדשה מקרי בריה ואינה בטלה עכ"ל, ודיוקו מרש"י הווא אימרמוטי אימרטט ופירש רש"י שנחתך לחתיכות דקות קטנות ושרץ שיעורו כעדשה כטומאתו וחיישינן דילמא בולע התיבת שרץ בהדי חומץ וכ"כ ראב"ן ומרדכי והאגודה לשם וכ"כ האו"ה כלל ל"ב ודעת רמ"א דכעדשה מח' שרצים המובדלין (הם ח' שרצים המוזכרים בפסוק שמטמאין, ומובדלין משאר שרצים שאין מטמאין) דלוקה אכעדשה מהם דהוה בריה, דנשתנה משאר איסורין דבעינן כזית כמו שכתב במשב"ז א ו וביאר הש"ך ג דודאי בשאר איסורים כיון דנמלי"פ הוא אם כן ליכא משום טעמא וגם משום גופיה ליכא דבטל ברוב כיון שאינו מכירו (ועיין לעיל סימן ק"ג ס"ק ג') דמ"ש מיבש ביבש ואף על גב דשלא במינו ביבש קי"ל בששים היינו משום דאם יבשלם יתן טעם מה שאין כן הכא דנמל"פ וליעבריה במסנת ולשתרי י"ל דהיינו כמ"ש הטור וב"י שנחתך בענין שאינו יכול לבררו במסנת כגון שהיה החומץ מעורב במאכל עב והלכך שרץ כיון דשיעורו ככעדשה לא בטיל דהוי כמו בריה וכמ"ש האו"ה שם וכן משמע דעת הטור שלא כתב דין דנחתך לחתיכות קטנות ואינו יכול לבררו אלא הכא גבי עכבר ולא בשאר איסורים וגם לא אישתמיט שום פוסק דיכתוב כן בשאר איסורים וזה דעת הרב והב"ח ונ"ל ברור דגם הר"ן (מובא להלן) לא כ' כן אלא לפי מאי דסבירא ליה דמיירי בענין שיכול לסננו אבל לענין דינא מודה דאם אינו יכול לסננו דהוי ממש כיבש ביבש דהא קי"ל בכל דוכתא דאזלינן בתר רובא כדכתיב אחרי רבים להטות תדע דהא הרשב"א בתה"א דף ק"י ע"ב כתב נמי כהר"ן ובתשובה סי' ק"א כתב בקדרה של מרק שנפל לתוכו יתוש שאם נחתך ממנה אבר או אפי' שלמה ונתרסקה ואבד צורתה הוי כשאר איסור ובטלה עד כאן לשונו ומביאו ב"י בס"ס זה אלמא כל שאי אפשר לסננו בטל

¹⁹ כ"כ הלבוש וכן הכריע הט"ז א והפר"ח ג

²⁰ שהר"ן כתב על פרש"י תימה למה הוצרך לזה דהא אף בשאר איסורים יש לחוש לפחות מכזית דהא קי"ל חצי שיעור אסור מן התורה ותו קשיא ליעבריה במסנת ולישתרי כו' עכ"ל ועיי"ש בט"ז א מה שהקשה על הרמ"א ומדברי הבית יוסף נראה דאפילו פחות מכעדשה וכן בשאר איסורים נמי לא בטיל אפי' ביותר מששים כל שא"א לסננו וכן דעת מהרש"ל פג"ה סי' מ"ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כל מקום²¹ שהיין בחזקת משתמר שיש לתלות שלא נגע בו הגוי, מותר אפילו בלא חותם. כיצד, המניח נכרי בהנותו אפילו יש חלון לחנות²² ויצא, או שהיה לו יין בספינה או בקרון והניחו עם הנכרי והלך לו לבית הכנסת או לבית הכסא או לבית המרחץ, או שהיה גוי מעביר לו חביות יין ממקום למקום והניחו לבדו עם היין ויצא, אף על פי שבכל אלו יש לנכרי שייכות ביין, שהרי ברשות עומד שם²³, שהישראל הניחו שם, מותר, אפילו שהה זמן רב. מפני שהוא ירא בכל שעה, וחושש שעתה יבא הישראל ויראני²⁴.

אולם לכתחלה לא יעשה²⁵ אדם כן שיניח גוי לבדו בבית עם יין, אבל בדיעבד מותר אפילו אם שהה זמן רב, מפני שהוא ירא בכל פעם עתה יבא ויראני, ואינו נוגע.²⁶

לפיכך לכתחילה בערב שבת יש להזהר ביין לקידוש שמעמידין הכלי עם היין בהחדר והשפחה הולכה שם לפעמים ביהירות ואין שם עמה שום אדם שיש לחוש שתשתה השפחה מן היין ולא יודע לשום אדם²⁷.

ואם הניחו בהנותו ונודע שסגר הגוי החנות ואין סדק או חלון שניתן לראותו דרכו את החנות²⁸, או שהרחיק הקרון והספינה שהיין בו בענין שאין יכולין לראותו אז היין אסור, אם החביות פתוחות, או שהה כדי שיסיר מגופות החביות כו' כדלקמן בסמוך גבי הודיעו שהוא מפליג²⁹.

אבל כל זמן שלא נודע, מספק אין חוששין שמא סגר החנות או הרחיק הקרון והספינה, שגם בזה מרתת הגוי שלא לעשותו.

²¹ שו"ע ונו"כ קב"א א

²² כיון דיש חלון מרתת העובד כוכבים שיבא הישראל ויראה דרך אותו החלון כמ"ש בש"ע סי' קכ"ח ס"ג. מ"ז

ב

²³ דאית ליה לאשתמוטי

²⁴ לבוש וש"ך א

²⁵ רמ"א שם

²⁶ כב"י בשם המרדכי ס"פ ר"י ישראל שיש לו עובד כוכבים בביתו ונשאר יין בלא שמירה כיון דאימת רבן עלייהו בחזקת כשרות הן שנתפס כנגב ומיהו לכתחלה אסור לעשות כן ע"כ עכ"ל ד"מ והוא בב"י סימן זה.

ש"ך שם ד

²⁷ דרכ"ת ג

²⁸ שאפילו אם סגר החנות נמי אם יש שם סדק או חור שיכולין לראותו בתוכו חשוב כפתוח. רמ"א שם

²⁹ ש"ך ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

במה דברים אמורים בקרון ובספינה או במעביר יינו³⁰ שיש דרך עקלתון שיוכל לבא עליו פתאום שלא יראנו³¹, וכן כשהלך לבית המרחץ הלך דרך עקלתון בענין שלא ידע הגוי שהלך לבית המרחץ, ועל ידי כן ירא הגוי בכל פעם שמא יבא עתה³², אבל אם ראה הגוי שהלך לבית המרחץ יודע שלא ימהר לבא ואינו ירא.

וכן היתר הנ"ל דוקא שירא שיבא פתאום ולפיכך אם הניח גוי בחנות לא יאמר לו שמור לי, שאם אמר לו שמור לי יודע שנסתלק משמירתו, ואינו ירא שיבא פתאום.

וכן בגוי המעביר לו הביות יין ממקום למקום לא יאמר לו אני אבא אחרריך, שזה הלשון משמע שרוצה לשהות אחריו. וכן בקרון ספינה ומרחץ אפילו שיש דרך עקלתון³³.

וכל שכן שלא יאמר לו שהוא מפליג כשיעור שיוכל לפתוח המגופה ולהחזירה כדלהלן³⁴, בהניחו בחנות או במעביר יין.

³⁰ שמצי עובד כוכבי' להזהר כל שרואה שהולך מרחוק וא"א שיבא בקרוב כ"כ אבל בבית או חנות אפשר שהלך בדרך קרוב מאד לאחד מן הבתים ובמהרה כהרף עין יבא ויראנו ומרתת ע"כ אין צריכין כאן דרך עקלתון ונ"ל פשוט דגם במעביר יין בין הבתים הוה הדין כן ולא שייך שם דרך עקלתון ותמיד מרתת העובד כוכבים שפתאום יבוא עליו ולא החמירו אלא במקום שהוא פנוי מבתים ואין שם אלא דרך אחד. מ"ז שם ב

³¹ ב"י בשם הר"ן דדוקא במעביר אמרי' כן אבל במניה עובד כוכבים בחנות וישראל יוצא ונכנס לא בעינן דרך עקלתון דכל שעה מסתפי מיניה דלמא השתא אתי וחזי ישראל שהוא מתקרב לחבית והרשב"א כתב בקרון וספינה דבעינן דרך עקלתון כמו שהעתיקתי לעיל וכתב ב"י דגם הר"ן מודה בזה ולא קא ממעט אלא מניה עובד כוכבים בחנות דסתמא יכול ישראל לבוא שם פתאום. מ"ז שם ב

³² הר"ן כתב הא דבעינן דרך עקלתון דוקא כשהעובד כוכבים אוחז החבית בידו או על כתפו אבל בהניח וישראל יוצא ונכנס לא בעינן דרך עקלתון דכל שעה מתירא ממנו דילמא השתא אתי ישראל ויראהו מתקרב לחבית עכ"ל.

³³ מ"ז ג

³⁴ אולם אם אמר לו שמפליג פחות משיעור זה הראב"ד והרשב"א ס"ל דדוקא שמודיעו בפירוש שמפליג כשיעור האיסור והרא"ש אומר אפילו אומר בסתם שיפליג ויש להקל בזה כדעת הראב"ד והרשב"א דהם רבים לגבי הרא"ש ועוד קי"ל לקולא באם אומר שיפליג כדי פתיחת פתח החבית לחוד אף על פי ששוהה כדי שיפתח ויסתום ולא כאחרים שמביא ב"י בשם הר"ן דאוסרי' בזה וכ' תה"ה בשם הראב"ד דאפי' בהודיעו שמפליג מותר אם יש דרך עקלתון שיוכל לבוא תוך שיעור פתיחה וסתימה והוא לא אמר לנו ואבוא אחריתם. מ"ז שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל אם אמר לו שוב אינו ירא שמא יבא פתאום, ואז הוי דינא הכי, אם החביות פתוחות, מיד שנעלמו מעיניו אסורות³⁵, שהגוי סמך על דבריו שלא יבא פתאום, ונגע.

ואם הם סתומות, אם יש בהפלגתו שיעור כדי שיוכל להסיר מגופת החבית כולה, בין שהיא של מיט בין שהיא של סיד ולהחזירו ולטווחה מחדש ותינגב אסור.

אבל אם הפליג פחות מזה השיעור, אפילו יש בו כדי שיעור שינקוב חור בחבית או במגופה ויסתמנו מותר, דלא היישינן לפתיחת הנקב, וגם לזיוף החותם לא היישינן דמרתת שמא ירגיש הישראל. ויש אומרים³⁶ שאם הם סתומות שרי בכל ענין, דיין סגי ליה בחותם א' דגוי לא טרח לפותחם ולהחזיר לתקנן, ויש לסמוך על זה בהפסד מרובה³⁷. ובחותם אחד ממש מותר בדיעבד אפילו בלא הפסד³⁸.

ד. היה אוכל עמו על השולחן ... והניחו ויצא מה שעל

השולחן אסור שעל הדולבקי מותר ואם אמר לו הוי מוזג

ושותה אף שעל הדולבקי אסור חביות פתוחות אסורות

סתומות מותרות כדי שיפתח ויגוף ותיגוב

היו יושבים³⁹ ישראל וגוי לשתות כל אחד מיינו, ושמע הישראל שקורין לבית הכנסת והלך שם להתפלל והניח יינו, אם יש דרך עקלתון שיוכל לבא עליו פתאום, היין מותר דמרתת ולא נגע, כנזכר.

³⁵ ולדידן ליכא למיחש לנגיעה אא"כ יש לו הנאה כגון שישתה או יחליף כדלעיל סי' קכ"ח סי' בהג"ה ובסי' ק"ל סי' ח' כתבתי בשם הב"י דבנקב קטן אף על פי שיכולין להוציא ממנו כל שאין יכולין להכניס לתוכו ליכא למיחש לאחלופי ופשוט הוא, ועיי' בתשובת מבי"ט ח"ב סימן ר"ח מדינים אלו. ש"ך י דעת ר"ת

³⁷ רמ"א שם משום דיש פוסקים דסתימת מגופה לא הוי כחותם אבל בחותם אחד ממש סגי בדיעבד אפילו בלא הפסד מרובה. ש"ך יא

³⁸ באה"ט שם ד

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

במה דברים אמורים כשכל אחד שותה מיינו, ואין לגוי רשות לשתות מיינו של ישראל, אבל אם היו שותין ביחד מיינ אחד שהישראל מוג לגוי כשירצה לשתות, ויין לפנייהם על השולחן ויין אחר חוץ לשולחן והניח הגוי לברו, את שעל השולחן אסור⁴⁰, שיאמר הגוי הרי הישראל זמנני לאכול ולשתות וברשות נגע, ואת שחוץ לשולחן מה שהוא בתוך פישוט ידיו אסור⁴¹ שהגוי מוג לו ממנו, ומה שחוץ לפישוט ידיו מותר דלאו אורח ארעא של אורח לעמוד ולמזוג ממה שאינו על השולחן ולא הוכן לסעודה זו.

אבל אם אמר לו הישראל הוי מזוג ושותה, אף מה שחוץ לפישוט ידיו אפילו בכל הבית אסור, דסמכא דעתיה דגוי שחזק ידו לשתות מן הכל, אפילו לא הודיעו שמפליג שהרי הרשוהו לשתות מכל אשר יבחר, הלכך כל החביות הפתוחות אסורות והסתומות מותרות, אם לא שישא כדי שיסיר המגופה ויחזירנה ותנגוב, שהרי היה לגוי רשות לעשות זה ולא היה צריך למירתת שמא יבא בעת שיסיר אותו, וכיון ששהה כל כך חיישינן שמא הגוי עשא, ועל שאילתו ליבא למיסמך.

ויש אומרים⁴² שאם הם סתומות שרי בכל ענין, דיין סגי ליה בחותם א' דגוי לא טרח לפותחם ולחזור לתקנן, ויש לסמוך על זה בהפסד מרובה⁴³. ובחותם אחד ממש מותר בדיעבד אפילו בלא הפסד⁴⁴.

⁴⁰ עי' ביין המשמח שם שכ' דמלשון הרמב"ם משמע דגם היין שעל השולחן אין אסור רק בפתוח אבל אם עדיין לא נפתחו הלגין רק שהניחו על השולחן בעודן סתומות אין אסור ולדינא כתב לחלק בזה בין כמה שעל השולחן ובין כמה שעל הדולבקי דמה שעל השולחן אף אם עדיין לא פתח הלגין כל ששהה כדי פתיחה וסתומה אסור דלא מירתת כיון שכבר הניחו על השולחן אבל מה שעל הדולבקי אין לאסור אלא אם ה' פתוח אבל אם אינו פתוח יש להקל אפי' תוך פישוט הידים וסיים דהכי נקטינן עיין שם.

⁴¹ עי' בכנה"ג בהגהות ב"י אות ל"ג ועי' ביין המשמח ס"ק כ' שכ' דמסתומת לשון הטור משמע דמה שבתוך פישוט ידיו לעולם אסור אפילו אינו מוכן לסעודה ולשתי' אבל מדקדוק לשון המשנה וכן מלשון הרשב"א משמע דדוקא היין שהי' מיוחד לשתי' ולסעודה אבל שאר היין שאינו מוכן לסעודה אין לאסור ועיי"ש במ"ש בזה וסיים כיון דבלא"ה השיג הרא"ה על הרשב"א במה שחילק בין מה שבתוך פישוט ידיו וכו' ולכן אין להחמיר מה שבתוך פישוט ידיו רק במה שמוכן לשתות באותה סעודה אבל שאר היין וכ"ש יין שבתביות אפילו פתוחות אין לאסור כלל עיין שם.

⁴² דעת ר"ת וכתב הט"ז יד שגם בסין זה יסבור כן.

⁴³ רמ"א שם משום דיש פוסקים דסתימת מגופה לא הוי כחותם אבל בחותם אחד ממש סגי בדיעבד אפילו בלא הפסד מרובה. ש"ך יא

⁴⁴ באה"ט שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ה. הרי שהיו חמריו ופועליו טעונין טהרות אפילו הפליג מהן יותר ממיל טהרותיו טהורות ואם אמר להן לכו ואני בא אחריכם כיון שנתעלמה עינו מהם טהרותיו טמאות

כבר התבאר במסכת חגיגה דף כ: שהיו⁴⁵ חמריו ופועליו טעונין טהרות ועוברין לפניו, אף על פי שהפליגו יותר ממיל טהורות, מפני שהן בחזקת שהוא שומרין והן מפחדין ליגרע ואומרים עכשיו יבא שהרי הוא יבא אחרינו⁴⁶, אבל אם אמר להם צאו ואני אבא אחריכם כיון שנתכסו מעיניו הרי הן טמאות.

דף סט:

ו. מחלוקת בשל סיד אבל בשל טיט דברי הכל כדי שיפתח ויגוף ויגוב

מה שהתבאר לעיל שהמניח⁴⁷ נכרי בחנותו אפילו יש חלון לחנות⁴⁸ ויצא, או שהיה לו יין בספינה או בקרון והניחו עם הנכרי והלך לו לבית הכנסת או לבית הכסא או לבית המרחץ, או שהיה גוי מעביר לו חביות יין ממקום

⁴⁵ רמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק יג הלכה ה

⁴⁶ ותימא דבגמ' אומר שם דדווקא בשיכול לבא אליהם בדרך עקלתון שלא יראוהו בבואו אבל בלא"ה גם ברישא טמאות ולמה השמיט זה. והכ"מ כתב דכיון שכתב והן מפחדין וכו' הוי כמו שכתב דרך עקלתון, וגם כתב דכל שבא אחריהם הוי דרך עקלתון ע"ש, והדוחק מבואר. ועוד שכתב והן מפחדין ליגע, והרי בגמ' שם אוקמה בשמיהה החמרין והפועליו והחשש הוא משום מגע ע"ה אחר כמבואר שם, והוא לא הזכיר כלל מזה. והאמת שהרמב"ם ס"ל דכל סוגיא זו אינה להלכה וכפי' השני שכתבו תוס' שם [בד"ה מ"ש דהוי כמו ולמעמיק], והחילוק בברייתא בין רישא לסיפא פשוט דרישא לא הודיעו שהפליג. ערוך השולחן העתיד שם סעיף ח ועיי"ש במעשה רקח "לכך נראה דרבינו מפרש דלמסקנא דמלתא דכי קאמר להו לכו ואני אבא אחריכם מסמך סמכא דעתייהו תו לא בעינן לאוקמתא דר"י נפחא ולא לאוקמתא דבא להם דרך עקלתון, ולכך סתם רבינו וכתב היו חמריו ופועליו טעונין טהרות ועוברין לפניו להורות שדעתו עליהם ובודאי שהם מפחדים משא"כ כשאמר להם צאו ואני אבא אחריכם או סמכא דעתייהו וכל עוד שאין רואין אותו סומכין על דעתם לומר שמה נתעכב ואין הוששין על הנגיעה".

⁴⁷ שו"ע ונו"כ קכט א

⁴⁸ כיון דיש חלון מרתת העובד כוכבים שיבא הישראל ויראה דרך אותו החלון כמ"ש בש"ע סי' קכ"ח ס"ג. ט"ז

ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

למקום והניחו לבדו עם היין ויצא, אם הניחו בחנותו ונדע שסגר הגוי החנות ואין סדק או חלון שניתן לראותו דרכו את החנות⁴⁹, או שהרחיק הקרון והספינה שהיין בו בענין שאין יכולין לראותו או שאין דרך עקלתון או שאמר לו שמור לי שיודע שנסתלק משמירתו, ואינו ירא שיבא פתאום בגוי או המעביר לו חביות יין ממקום למקום לא יאמר לו אני אבא אחרוך או שאמר לו שהוא מפליג כשיעור שיוכל לפתוח המגופה ולהחזירה ואז הוי דינא הכי, אם החביות פתוחות, מיד שנעלמו מעיניו אסורות⁵⁰, שהגוי סמך על דבריו שלא יבא פתאום, ונגע.

ואם הם סתומות, אם יש בהפלגתו שיעור כדי שיוכל להסיר מגופת החבית כולה, בין שהיא של טיט בין שהיא של סיד ולהחזירו ולטוחה מחדש ותינגב אסור.

אבל אם הפליג פחות מזה השיעור, מותר. ויש אומרים⁵¹ שאם הם סתומות שרי בכל ענין, בין בטיט בין בסיד, דיין סגי ליה בחותם א' דגוי לא טרח לפותחם ולחזור לתקנן, ויש לסמוך על זה בהפסד מרובה⁵². ובחותם אחד ממש מותר בדיעבד אפילו בלא הפסד⁵³.

ז. זונה עובדת כוכבים וישראל מסובין אצלה חמרא שרי נהי

דתקיף להו יצרא דעבירה

זונה גויה⁵⁴ במסיבת ישראל היין מותר שאינם מניחין אותה לנסך, דאף על גב שגובר עליהם יצר העבירה לזנות אין תקיף יצרם ליין נסך.

⁴⁹ שאפילו אם סגר החנות נמי אם יש שם סדק או חור שיכולין לראותו בתוכו חשוב כפתוח. רמ"א שם
⁵⁰ ולדידן ליכא למיחש לנניעה אא"כ יש לו הנאה כגון שישתה או יחליף כדלעיל סי' קכ"ח ס"ד בהג"ה ובסי' ק"ל ס"ק ח' כתבתי בשם הב"י דבנקב קטן אף על פי שיכולין להוציא ממנו כל שאין יכולין להכניס לתוכו ליכא למיחש לאחלופי ופשוט הוא, ועיי' בתשובת מבי"ט ח"ב סימן ר"ח מדינים אלו. ש"ך י
⁵¹ דעת ר"ת

⁵² רמ"א שם משום דיש פוסקים דסתימת מגופה לא הוי כחותם אבל בחותם אחד ממש סגי בדיעבד אפילו בלא הפסד מרובה. ש"ך יא

⁵³ באה"ט שם ד

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל זונה ישראלית במסיבת גוים יבואר להלן דף ע. בעזרה"ת שאף יינה של הזונה אסור, שהואיל וזולה בעיניהם נמשכת אחריהם ונותנת להם לנסך יינה.

וזהו דוקא לדין התלמוד שהיו מרוחקים מאוד מסתם יינם, אבל עכשיו שאין אנו מרוחקים כ"כ⁵⁵, ועוד שראינו רבו המתפרצים בעו"ה ואפילו אותן שאינם חשודים על הזנות נחשדים על שתיית סתם יינם, היין של אותן הפושעים בזנות עובדי כוכבים ודאי אסור. ויש מעמידים⁵⁶ גם עתה על דין התלמוד.

⁵⁵ שלדין התלמוד היו אוסרים אותו אפילו בהנא' אבל עכשיו שאין אנו מרוחקים כ"כ שהרי מותר בהנאה וזה דבר מפורסם בכל יום להיות שהאיסור קל בעיניהם א"כ אותן שנחשדים על הזנות ודאי נחשדו על שתיית סתם יינם ולא נזהר ממגע הזונה שלו ביין שלו דהכי איתא גם בס"י קי"ט סעיף ד' דהנחשד על החמור נחשד על הקל בעיני העולם גם בפרק הנזקין (דף נ"ד) הלכו בחשד אחר האיסור החמור לפני המקום לקנוס בו ע"כ נראה לי דחמרא של אותן הפושעים בזנות עובדי כוכבים ודאי אסור לדין וגרע טפי ממה שאמרו כאן בזונה הישראל' דהיין אסור משום דאיהי נמשכה אבתריהו כן נראה לע"ד. ט"ז שם כד

⁵⁶ ע"י בישועות יעקב ס"ק א' מ"ש בזה וסיים דהעיקר כדעת הרמב"ם והמחבר דגם בזמנינו יש לסמוך להתיר וגם בדרך כלל אין להחמיר בזה בזה"ז יותר לענין סתם יינם ממה שהחמירו בזמן הקודם עיין שם וכ"כ בס' דברי יוסף חלק ג' ס' תתפ"ב דאף דבזה"ז קיל איסור סתם יינם בעיני הבריות יותר מזנות אעפ"כ החשוד על הזנות אינו חשוד לסתם יינם דלזנות תקיף ל"י יצרו דעבירה טפי עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

